

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

87.on5mayıs2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

tayyib atmaca

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

87. sayı 15 mayıs 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Ömer Demirbağ / Na't/ 3
- ◆ M. Nejat Sefercioğlu / Gazel/ 4
- ◆ Mustafa İmir / Yağmur Beklerken II/ 5
- ◆ Mustafa Kütükçü / Diyemedim/ 6
- ◆ A. Rıza Atasoy / O Gelen Bizim Yunus/ 7
- ◆ Recep Şen / Çınarla Hasbihal/ 8
- ◆ Mesut Karataş / Gazel/ 9
- ◆ Metin Mert / Dağlı Gencin Masalı/ 10
- ◆ Tayyib Atmaca / Metin Önal Mengüşoğlu
ile Şiir ve Gelenek Üzerine / 11
- ◆ Yasin Şen / Hâl Pazarı/ 17
- ◆ Casim Babaoğlu / İzzettir Vatan/ 19
- ◆ İsmail Kutul Özalp / Gece Düşlerime
İner Yalnızlık / 20
- ◆ Sahib Məmmədov / Yaddaşımda
Qalaydın/ 21
- ◆ Cəmilə Çiçək / Xəyalında Qalaydım / 22
- ◆ Mehmet Yıldız / D/uyar Gibiyim / 23
- ◆ Metin Özarslan / Eskizler/ 24

◆ Ömer Demirbağ

Na't

Bırakır mı Yaratan âlemi rahmetsiz efendim
Ebedî sizsiniz âlemlere nahmet siz efendim

Ne kadem, altmış üç ak yıl boyu bûs eyledi toprak
Şu dönen kürreye tâcdır o ayaktan iz efendim

Şunu bildirdiniz ey âleme peygamber-i zî-şân
Ebediyyet dahi mümkün ve bekâ câiz efendim

Bu cihân dilsiz ufuklar da sağırken siz olunca
Dirilip arz hatîb oldu semâ vâiz efendim

Bilelim siz ile şâhım nedir Allâh'a kul olmak
Olalım kul baş eğilsin ve bükülsün diz efendim

Ne buyurduysanız el-hak ki vahiydir size Hak'tan
Diyoruz işte "semî'nâ ve eta'nâ" biz efendim

Size kurbân olunur başka söz olmaz size karşı
Sizi medh etmede billâhi kelâm âciz efendim

◆ Mustafa Nejat Sefercioğlu

Gazel

Dîvâne gönül bir kara sevdâya sarıl sen
Mecnun gibi bir saçları leylâya sarıl sen

Aldanma sakın boş yere elvânına dehrin
Rûyâyı bırak aşk ile Mevlâ'ya sarıl sen

Münkirlere aldanma mürâîlere kanma
İnkârı bırak "Lâ" ile "İllâ"ya sarıl sen

Vahdette şifâ var bilesin kesrete dalma
Sûretlere aldanma da ma'nâyâ sarıl sen

Câhil ile hem-hâl olarak kendini yakma
Âlim ile yol tut dil-i dânâyâ sarıl sen

Şaşkın *Seferî* ömrünü yollarda tüketme
Sâbit kadem ol sımsıkı takvâyâ sarıl sen

◆ Mustafa İmir

Yağmur Beklerken II

Bizim toprağa küskün hüznün yüklü bulutlar
Geçiyor üstümüzden azalırken umutlar

Bir yanımız yangında bir yanımız sellerde
Ya bir ağıt ya yağmur duası var dillerde

Bir yanım sırlıklam, gökler yağmur kusuyor
Bir yanım cayır cayır, bir damlaya susuyor

Son ilkbahar yağmuru yetmiş gün önce yağmış
Şu kavrulmuş çayırlar o günler henüz sağlamış

Kulağımız haberde bozkır yağmur beklerken
Kavruk kalmış umutlar gide gide teklerken

Hava tahmini kurak; umutsuz, mutsuz, yüzler
Buluta çengel atmış göğe çevrilmiş gözler

Çoktandır baş eğmişler cılız, bodur ekinler
Kuşlar havaya inat kaygısız ve sakinler

Arsız yaban otları çoktan tohuma durmuş
Belli, atalarını ne kuraklıklar vurmuş

Farkındalar mı bilemem sıra sıra karınca
Yılgınlık eseri yok, çalışır kadarınca

Kuru ot gevelerken bir deri-kemik inek
Gözünden su içmekte fırsatçı kara sinek

Bozkır tozu üflerken derenin taşlarına
Bakmıyor ağaçların kuru göz yaşlarına

İnsan yüzü yalıyor kayalardaki yalım
Görünen her bir canda çekişir ölüm-kalım

Bu kaçınıcı ilk yaz ki yağmura hasret toprak
Güneşe sırt çevirmiş içe kıvrılmış yaprak

Sebebi olan biz miyiz, döngüsü mü doğanın?
Yararı olur mu ki tedbirsiz bir duanın?

İnsandır doğal güçle başetmeye çalışır
Felaketler içinde yürümeye alışır

İnsanoğlu buna da er-geç bir çıkış bulur
Olan bir dönemdeki kaybolanlara olur

◆ Mustafa Kütükcü

Diyemedim

Çıktığım yollardan dönemem geri
Sılamda sevdiğim var diyemedim
Kaybettim mekânı oldum serseri
Hasret zincirini kır diyemedim.

Uzaktan uzağa saldım avazı
Özledim üstünde o süt beyazı
Levh-i Mahfuz'daki yazılan yazı
Sana da bana da sır diyemedim.

Uzandım çardağa gölgeler serin
Yürekte açılan yara çok derin
Dolmuyor bir türlü, dolmuyor yerin
Senden gayrısına yâr diyemedim.

Bilseydin içimde yanan ateşi
Ne sebep arardın ne üçü-beşi
Karanlık gecemin sabah güneşi
Olmaya koşana fer diyemedim.

Kabardı içimden isyan duygusu
Kalmadı sanki hiç kanun korkusu
En ücra yerlerde ahlâk, namusu
Bir Allah kulundan sor diyemedim.

Aktığın yeterli, gel artık durul
Hayatın keyifli yerine kurul
Muhacir yaşadın, mekâna sarıl
Kabrine çağırır Sûr diyemedim.

◆ Ali Rıza Atasoy

O Gelen Bizim Yunus

Tumturak ırmakları bekler ya hep okyanus
Pir, dilinde hep o söz "O gelen bizim Yunus!"

Düşte gördüğü gece o ak saçlı Pir'ini
Kuruladı alnının burçak burçak terini
Bir yıldız göz kırptı şafağı deldi geçti
Düşündü ki âlemde varlık içinde hiçti
Mâsiva'dan sıyrılıp nice hallere düştü
Oysa ki Ankebut sır ağını örmüştü
"Dağlar ile taşlar ile" çağırıp nida etti
Dünyaya ait olan her şeye veda etti
Sarıköy'den çıkarak gece gündüz yol aldı
Kâinatın sırrına erdikçe şaşakaldı

Erenler kapısında azadeydi garipti
Var'da hiçlik hissiyle umarsız muzdaripti
Başında bin bir çeşit sarmal girift düşünce
Buğday mı alsam acep himmet mi diye önce
Hünkâr'ın divanında tereddüt etti bir an
Yerküre çalkalandı sarsılıp durdu devran
Pir'in ayakucuna mıhlayıp gözlerini
İştihakla dinledi hikmetli sözlerini
Ateş parçası gözler ışık saçtı içine
Bildi ki yer yoktu burda nasıl niçine

Yârenler sofrasında yudumlarken huzuru
Zihninde cevap buldu nice çapraşık soru
Sırtlayıp buğdayını revan oldu yollara
Yüreği yangın yeri düştü halden hallere
O hikmet kapısının sırrını hayra yordu
Nedamet ateşinde yanıp tutuşuyordu
O aşkın iksirinden içerken avuç avuç
Dile geldi her nesne dallarda taze turunç
Dosdoğru odunları yüklenirken sırtına
Dindi, diye şükretti ummanlarda fırtına

Taptuk'un eşiğine berk ederek yüz sürdü
Gözyaşları süzüldü kesik kesik öksürdü
"İşitin ey yarenler kıymetli nesnedir aşk"
"Değmelere bitinmez hürmetli nesnedir aşk"
Pir duydu seher vakti o tiz aşına sesi
Kırk yıllık hadiminin kor gibiydi nefesi
Tumturak ırmakları bekler ya hep okyanus
Pir, dilinde hep o söz "O gelen bizim Yunus!"

◆ **Recep Şen**

Çınarla Hasbihal

yaşlandık be koca çınar
bekleyedur sen avluyu
zalım felek her gün sınar
çoktan attım ben havluyu

takvimlerde bitti yaprak
ne söyleyen boşa şimdi
bırakmaz ki sinsi firak
yaş olsa da kırk beş elli

söz söylemek kâr etmiyor
çekilecek sızılara
kalem kâğıt hiç yetmiyor
gönüldeki yazılara

neler gördün bu avluda
kimi güler kimi ağlar
şadırvandan akan suda
dile gelir kutlu çağlar

◆ Mesut Karataş

Gazel

Sükûta ermiş mevsimden hep sessiz devrân kalıyor
Vakti gelmeyen muhabbetten geriye ziyân kalıyor

Âb-ı çeşm gelir geçer vaslın ümidi tükenmeden
Giden gidiyor hüzn-i dilden geriye hicrân kalıyor

Bir bir çekilir bezm-i safâdan nice gül ü reyhân
Gülşende öten bülbülünden geriye hazân kalıyor

Ağlasam kûh-i zemâne durağı bilir mi bilmem
Bî-karar sevdâ-yı aşktan geriye gümân kalıyor

Dâr-ı dünyada aşk hânesi aşığa dil-i zârmış
Dil hânesinden geriye hâne-i virân kalıyor

Ruyundan matemi nikâbın çekse hüsnün görünür
Mâh-ı cemâlden geriye divâne hayrân kalıyor

Mevc-i deryâ savurur girdâbı kûşeden kûşeye
Bahr-ı gamdan geriye gussa-i ummân kalıyor

Dağlı Gencin Masalı

Kafdağı mı derler öyle bir yerde
Çok eski zamanda bir genç yaşarmış
Daha kavak yeli esermiş serde
Yürüyecek daha çok yolu varmış

Ormanda yalınkat gezerken bir gün
Önüne ansızın bir ceylan çıkmış
Kim bilir ki hangi rüyadan sürgün
Gözleri göklerden daha açılmış

Bulutlardan beyaz sulardan berrak
Sanki o rüyanın içinden bakmış
Sükûtu titrerken bir kuru yaprak
Kuş gibi ürkerek öylece akmış

Dağlı genç büyüğü gezmiş bir zaman
Gözünde bu hayal kalbinde acı
Sonunda yorulup durduğu bir an
Gerçeği anlatmış alıç ağacı:

-Ben de senin gibi geçtim bu yoldan
Benim de gövde mi sardı sarmaşık
Dallarım da köpük başımda duman
Ben de bir hayale olmuşum âşık

-Nihayet anladım herkes düşünüyor
Herkes içindeki derin kuyuya
Gönülden gölgeyi çıkarmak çok zor
Kervanlar huyunu bırakmış suya

Kafası karışmış bu dağlı gencin
Hayal mi gerçek mi düşünüp durmuş
Belki de gözüne göründü bir cin
Kendini yeniden dağlara vurmuş

Günler sonra bir gün çağırmış onu
Söğüt ağacının serin gölgesi
Günler sonra bir gün bir öğle sonu
Kuşların havayı dolduran sesi

Ve uzun saçları geceden kara
Gözleri gök mavi bir gök yıldızı
Süzülüp usulca inmiş sulara
Anlamış bu güzel bir peri kızı

Aklını başından almış bu rüya
Bu füsunun düştü güzel gözleri
Kendini kaybedip uzanmış suya
Dalgalar içinde kaybolmuş peri

Kuş olup ağacın konmuş dalına
Dilinden konuşmuş esrik âşığın:
-Ben ele geçmezim çıktım yoluna
Ben dünya süsüyüm benim eşğin

-Bazen bir ceylandım bazen de kendim
Beyhude gezinme dağlarda böyle
Gözüne görünüp kaybolan bendim
Ben örttüm gözünü yoktan örtüyle

-Ben senin içinde bir derin kuyu
Bulutların yerde ak gölgesiyim
Bir semenderim ki ateştir huyu
Zümrüdüanka'yım Kaf ülkesiyim

Sözleri bitince o koca zümrüt
Havalanır birden dağılır kuşlar
Yaprağını döker bin yıllık söğüt
Ufuk çizgisinde biter yokuşlar

Derler ki dağlı genç yağız yığitti
Ne yurduna döndü ne haber saldı
O hayal peşinde kaybolup gitti
Ardında sadece masalı kaldı.

Metin Önal Mengüşoğlu ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ **Konuşturan:** Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Gelenek kelimesinin kullanıldığı bütün cümlelerin ardından Hz. Âdem'den başlayarak Âdemoğullarının maddi manevi yekûn birikimleri, maşeri vicdan dediğimiz, birilerinin ortak akıl şeklinde terennüm ettiği insanlığın medeniyet havuzuna kattığı ne varsa hatırıma gelir. Medeniyet kanaatimce negatifi olmayan bir kavramdır. Kötü medeniyet olmaz. Öyleyse onun zıddı vardır o da barbarlık ve vahşettir. Demek ki tek bir medeniyet vardır; insanlığa Allah'ın rehber olarak seçip onun aracılığıyla beşerle konuştuğu ilahi hitapların tebliğcisi Allah elçilerinin ektiği tohumlarla aynı havuzda birikmiş değerlere tesmiye olunur. Beşerin yeryüzü macerası başlangıçta fitrat gereği hayatın idamesini suya ve toprağa bağımlı olarak yürütürdü. O günkü çabanın adı ekin idi. (Bugün ona çoklukla hars yahut kültür denilmektedir.) Hz. İbrahim'e kadar sürdürülen klan kabile hayatı onunla beraber millet kavramını tanıyabilecek bir kıvama, evrime, değişim ve dönüşüme başlayarak yeryüzünde iki millet teşekkülü ortaya çıktı: Hz. İbrahim'in izinden giden İslam milleti ve İblis'in, şeytanların izinden giden küfür milleti.

Her iki millete mensup bir hayli kavim, kabile, cins, renk, dil taşıyan insan toplulukları bulunmaktadır. Şimdi temel mensubiyet ve aidiyeti böylece tespit ettikten sonra, görüyoruz ki hangi millete mensup bulunursa bulunsun, her toplumun yaşadığı coğrafya, iklim, renk, konuştuğu dil, tip ve cins farkları her biri üzerinden ayrı folklorik yapılar, örfler, gelenekler, kültürler var kılmıştır. Meşrep ve mezhepler de millet aidiyeti saklı kalmakla beraber değişik tezahürler gösterebilmiştir.

Sadete gelecek olursak, şiirde geleneğin çerçevesini çizmeye çabalarken şairin önündeki öncelikli seçenek kendi ana dili üzerinden oluşturulmuş, klasikleşmiş yahut yenilerde itibar kazanmış bu dilin bütün şiirsel birikimlerinden haberli olmak zarureti vardır. Çünkü şiir dile mecbur ve mahkûm bir sanattır. Düşüncesi, inancı, söylemi her ne kadar evrensel ve bütün insanlığı kuşatıcı olursa olsun şair şiire dönüşecek olan ifadelerini ortaya

dökebilmek için temel hammadde ve araç olarak ana diline muhtaçtır. O zaman kendi ana dilinde üretilmiş ve hatta tüketilmiş her ne kadar şiirsel ve kültürel malzeme mevcutsa olabildiğince tamamından en azından her birinin temel esprisinden haberli bulunmak durumundadır.

Gelenek tüketilirken özen gösterilmesi gereken en önemli husus mirasyedi savurganlığına düşmemeye çalışmaktır. Atalardan tevarüs eden maddi mal ve mülk hususunda da bu tavır vahim sonuçlar çıkarmıştır. Miras alınan ister maddi ister manevi birikim ve değer olsun eldeki malzemeye karşı mirasyedi gibi davranarak yalnızca tüketici tavır, insanı felakete kadar götürebilir. Sanat özelde de şiir sanatı bakımından mirasyediliğin taşıyacağı en büyük felaket taklit ve kopyadır. Maddi nesnelerin taklidi ve kopyası da kötüdür elbette ancak onlarla yine bir defalık da olsa iş görme ihtimali varken sanatın buna asla tahammülü yoktur. Gelenek diyerek, gelenekçilik davası güderek ataların yakıp bıraktığı ateşin küllerini değiştirip oradan bir şeyler devşirerek kendi malıymış gibi sunanların akıbeti pek hayırlı olmayacaktır. Atalar eğer bir ateş yakmışlarsa, onların hangi malzemeyle yaktıklarını eşitirmek yerine yenilerin yeni zamanların imkân ve araçlarıyla yeni ateşler yakması gerekmektedir, iyi eserler elde edebilmek için.

İnsanoğlu köksüz bir yaratık değildir. Üstelik en güzel bir kıvamda ve kendisine kerametler yüklenerek yeryüzüne gelmiştir. Onda çok cevher vardır. Ancak bu cevher yalnızca geçmiş ataların üzerinde değil tüm insanlığın fitratında mevcuttur. Herkes, her toplum kendi zaman, durum ve imkânları nispetinde yaratıcı eserlere imza atacaktır/atmalıdır. Dil, canlı bir varlıktır ayrıca her beşeri dil ilahi bir ayettir de. Onu bozmak da kopyalamak da, dondurmak da cinayettir. Onun yaşaması aynı zamanda üretilmesiyle de doğru orantılıdır. Çünkü hayatın ivmesi ve hareketliliği, icat ve keşiflerin ardı ardına sıralanması sonrasında dil de kendini güncelleyecektir, güncellenmektedir. Onu ıskalayanlar ben gelenekçiyim diyerek çok ama çok arkalarda, gerilerde kalırlar. Sosyal, siyasal, kültürel değişim ve dönüşümler tabiatın seyrine bağlıdır.

Günden güne, aydan aya, mevsimden mevsime değişim yaşar. Bu değişime direnen fertler de toplumlar da ne kadar gelenekçiyim derlerse desinler asla mürteci yaftasından kurtulamazlar. Geleneğe yöneltlen itibar kişileri mürtecilik derekesine düşürmemelidir, irtica geleneğin kopyalanması ve değişime direnmekle başlar çünkü.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Gelenek kelimesinin en doğru telaffuzu gelene-ek şeklinde yapılandır bence. Öyleyse madem bu bahiste artık salt şiirin geleneği üzerinde konuşuyoruz, o halde bütün yeniler günün birinde eskiyecek ve gelene-eklene eklene hayatiyetini sürdürecektir. Dolayısıyla elbet bugün ortaya konulan ve birilerinin modern diye tesmiye ettiği şiir de günün birinde gelene eklenecektir. Konusu şiir olan düşünme ve araştırmalar eğer Türkçe şiir üzerinden bir okuma anlama çabası içerisindeyseler, konuştukları, yazdıkları yahut üzerinde durarak inceledikleri Türkçe dilinin şu andan önceki bütün birikimlerinden haberli olmalı, hiçbirini görmezden gelmemelidirler. Bundan kaçınılmamalıdır; aksi düşünülemez. Çünkü şiir evet esasen sözlü edebiyat döneminde yazılan değil söylenen sözler halinde sergilenmekteydi. Müzikal bir hitabeydi de denilebilir. Yazıya geçirilme imkânının bulunmadığı dönemlerde ağzın içindeki dille söylenen sözlerle, söyleyen kişi beden dilini de katarak söylemek durumunda kalmaktaydı. Ozanların, baksıların, destan anlatıcılarının, aşıkaların çoğu kere bir enstrümanın da yardımıyla terennümü tamamlaması maksadıyla işin içerisine bir de vezin unsuru katarak söylemeleri hem dönemsel bir zaruret hem de yaratıcı bir çabaydı.

Son yüz yıl, iki yüz yılda söylenen değil yazılan Türkçe şiir üzerinde düşünenler, artık insanların kalemle bile değil tuşlarla yazdıkları dönemi incelerken acaba neye bakacaklar; bu toplumun geleneksel şiiri üzerinde yoğunlaşıırken, bu iki yüz yılı atlayarak salt Divan, Halk yahut Tekke şiirini mi görecekler? Yeni zamanların üzerinde hiç durmayacaklar mı? Oysa o tarihlerde bizim bugün yaşadıklarımız da Türkçe konuşan toplumun gelenine eklenmiş olmayacak mı?

Bir dilin imkânları içerisinde üretilmiş şu an üretilen ve bir an sonra artık bu dilin gelen birikimine eklenecek olan eser üzerinden yapılan bir okuma daha sağlıklı sonuçlar verecektir diye düşünüyorum. Türküyü hatırladım:

*Bu dağlar kömürdendir
Geçen gün ömürdendir
Feleğin bir kuşu var
Pençesi demirdendir.*

O felek her kimse her ne ise, onun pençesinden kurtulabilmek, salt *Ben gelenekçiyim* demekle mümkün olmaz. Gelene eklenebilmek isteyenler elbette dilin bütün birikimlerinden haberli olarak ve eğer yapılacak iş sanat ve de şiir ortaya koymaksa, eklemenin mutlaka orijinal olmasına, taklitten ve kopyadan sıyrılmış bulunmasına bağlıdır. Yepyeni bir dil, yepyeni imajlar, yepyeni söylemler, yepyeni modeller yaratılmadan geleneğe eklenmek düşünülemez. Aksi halde geleneği tüketir ve gelenekçi geçinir insan fakat gelecek zamanlarda esamisi okunan ve geleneğe eklenilen olamaz.

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavrı mıdır?

Geleneği reddetmek yahut ona karşı gelmek kelimenin tam anlamıyla nankörlük, haramzadelik ve hatta tersinden bir tür mirasyedilik sayılır kanaatimce. Mirasyedilik derken yemek kavramının tüketmek anlamı taşımasını kastediyorum. Dil canlıdır demiştim ama gelenek ne yazık ölüdür. Ve sizinle çarpışamaz. Bir ölüyle istediğiniz gibi oynayabilirsiniz karşılık veremez. Bu bakımdan geleneğin reddi de ona karşı duruş da yel değirmenleriyle savaşıyor Avrupa aptalı Don Kişot'un tavrıdır. Şair kendi geleneğini oluşturmak mı istiyor; o zaman geçmişin geleneğini yaratanların usul ve yöntemlerini bilmek onun üzerine farz olmuştur. Çünkü aksi halde reddettiği geleneğin tuzağına düşebilir farkında olmadan. Zira gelenek hakkında bir malumatı yoktur onu reddettiği için. Durumu daha da vahim hale getirmiş demektir geleneğe karşı çıkarak. Karşı çıkmak yerine onu anlamaya öğrenmeye çalışmalı tuzağa düşme ihtimalini hesaplayarak hazır gelenek bilgisiyle donanımlı bulunmalıdır.

Gelenek reddettiği için geleneğin ortadan kalktığı, tarihin hiçbir döneminde hiçbir toplumda görülmemiştir. Bütün gelenekler yine bulundukları yerde hayatîyetlerini olmasa da en azından ölü varlıklarını sürdürmektedirler.

Peki, gelenek niçin reddedilir, diyelim ki benimsenmediği için. Ancak ferdi anlamda birileri bir kaçının reddiyle gelenek ortadan kalkmıyor ki. Demiştik ki şiir dile mecbur ve mahkûm bir sanattır. O dilin geleneksel şiirini reddeden kişi nasıl şair sayılabilir? Demek ki kendi dilini de reddediyor. Öyleyse başka bir dille söylemeli yahut yazmalıdır. Çünkü bugün kullandığı dili kendisine miras/emanet bırakanların başında analar arkasından da şairler gelmektedir. Her dilde yeni şiirler söyleyen ve yazmaya çalışanlar fiziki mevcudiyetlerini analarına fikri ve estetik kaynaklarını da önceki geleneğe eklemlenmiş şair ve şiirlere borçludurlar.

Metin Önal Mengüşoğlu, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Dilimi Harputlu anama borçluyum. Sonra ailemden bana masal söyleyen nineme ve dedeme, şiir söyleyen amcama, Harput türküleri okuyan dayılarıma borçluyum. Onlar olmasa ben de yoktum. Öyleyse geçmişimde, şu anda konuştuğum, düşündüğüm ve yazdığım dile katkı vermiş her tür birikim ile sımsıkı bir bağım var demektir. Beni Harput türküleri şair yaptı diyebilirim. Adını bile yazmayı bilemeyen Anneannemin Kuran, Ahmedîye, Muhammediye, Karadavut, Sireti Nebi, Mevlidi Şerif gibi kitapları okuduğu kırık hançere sonrasında şiir zevkim oluştu diyebilirim. Tren şefi olmasına rağmen evinde boş vakitlerini duvar, masa, cep saatleri, radyo ve gramofon tamiriyle dolduran amcamın zaman zaman terennüm ettiği rübaileri, redifli, cinaslı hoyrat ve şiirleri dinleyerek şair oldum da diyebilirim. Harput Buzluk Bağlarındaki dedemin evinde kırk elli koyunu dağa otarmaya götüren okuma yazması bulunmayan çobanımız Mamo ile ben de bazen kenger sakızı kanatmak maksadıyla dağlara giderdim. Çıkınıımızdaki sac ekmeği ve keçi peynirini yedikten sonra Mamo'nun elini kulağına atarak okuduğu divan parçası da beni şair eylemiş olabilir. Ne diyordu:

*Dilde gam var şimdilik lütfeyle gelme ey sürur
Olamaz bir hanede mihman mihman üstüne.*

Şekil, içerik ve hayal unsurlarının sözünü ettiğim gelenekten bana yansıma miktarı ya da çeşidini ben bilemem. Ancak kaynaklarımı saydım. Elbette dahası var ancak ben işe başladığım tarihten söz açtım. Yoksa elbette ortaokul üçüncü sınıfta iken tanıştırıldığım, kendisini sahnede bir şiirini okuyarak takdim ettiğim Necip Fazıl'ın izlerini asla inkâr etmiyorum. İhtiyaç duyan birileri varsa bakabilirler yedi şiir kitabımda kimi, hangi geleneği ne kadar kopyalamışım, onu bulmak benim işim değil.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Hiç şüphesiz hiç şiir okumadan bile şiir yazarların, kitap yayımlayanların bulunduğu bir dünyada, gelenekten beslenmeden, bırakınız sadece günümüz şairlerini hiç şiir okumadan yazarların bile büyük bir yekûn oluşturduğu görülmektedir. Öyleyse böyle bir tavır içerisinde bulunulabilir bunun önüne geçemezsiniz. Ancak elbette bu tavır sahipleri geleceğe kalacak, gelene eklenecekler mi suali önemlidir burada. Marksist bir şairin, sosyal meselelere yoğun yaklaşımı münasebetiyle söylediği bir söz vardır der ki: *Eğer edebiyatımızda Mehmed Akif gibi bir şair olmasaydı, Nazım Hikmet çıkmazdı*. Şüphesiz yeni zamanlarda şiir yazarların yeni zamanların dilini, dilin önceki kullanımlarına göre daha iyi okumaları gerekir; bunda şüphe yoktur. Ancak mademki dil canlı bir varlıktır demiştik öyleyse bu dilin bütün evreleri hakkında malumat sahibi olmayanların birikimi, kültürü noksan kalacaktır. Canlı varlık olan her dilin aynı zamanda oluşmuş bir kavramlar, deyimler, terimler hazinesi mevcuttur. Bu hazinenin harcama alanları içerisinde en fazla tüketildiği sanat şiirlerdir. Öyleyse bunu görmezden gelen her yeni atılım en azından biraz eksik sanat olacaktır.

Şiir, yazıldığı dilin köklerinden, felsefesinden, hele konuşulan pek az beşerî dile nasip olmuş bir şiir kültü taşıyan Türkçenin geleneğine eklenmiş birikimden kendini mahrum bırakan bir okuryazarlık da çokça arıza taşıyacaktır. Sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir talimi yapılabilir ancak bu şiir kendini Türkçenin kültür havzasına katabilecek bir hacme de sanat kalitesine de erişemez ve tarihine de kendini yazdıramaz diye düşünüyorum.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına “halk şairi” ve “divan şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Türkçenin geçmişi, gelişimi, dünü bugünü konuşulurken en fazla gündeme getirilen kültürel birikim şiirden başkası değildir. Anadolu coğrafyasına yerleşmiş bulunan Müslüman kavimler mozayığı, İslam milletinin muhtelif kavimlerden mürekkep unsuru Selçuklular ve Osmanlılar döneminde fetihten fethetme koşarak bütün Balkanları kendi hinterlandına katmıştı. Bu arada da hayatları hasret ve vuslat arasında geçen Müslüman insanlar türküler ve şiirlerle muazzam bir kültür hazinesi oluşturmuşlardı. Düşünün ki Ermenilerin, Süryanilerin ve Kürtlerin koca bir külliyyat oluşturan Türkçe şiirleri vardır. Düz yazı çokça resmi yazışmalarda kullanılmış bir de entelektüel muhitlerde konuşmalarda olmasa da özellikle şiirde Divan Şiiri dediğimiz Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınan özel ve önemli bir birikim yaratmıştır. Resmi yazışma ve Divan şiirinde kullanılan Osmanlı Türkçesi halkın diline göre daha ağdalı, zengin çağrışımlı ve Arapça ve Farsça yoğunluklu bir dildi. Halkın ana dili Türkçe ise daha saf, sade ve az katışıklı haliyle Halk şiiri ve kısmen de Tekke şiirinde kullanılmaktaydı. Şimdi günümüzde yaşayan Türkçe konuşan ve yazan bizim neslimiz bakımından geçmiş birikimin hiç ama hiçbir şubesini görmezden gelemeyiz. Eğer sanat, edebiyat, şiir bahsinde bir eyleme sarılacaksa o zaman ihmal bir yana geçmiş birikim bizim günümüzü bile aydınlatacak muazzam bir kültür atmosferi olacaktır. Evet, şunu söyleyebiliriz, kullanılan dil, sanatın yordam ve yöntemleri, biçim ve öz bakımından değişim ve dönüşümlerin görmezden gelinmesi mümkün değildir. Söz gelimi sual eğer *Ne değişti* şeklinde tevcih olunacaksa denilir ki, geçmişteki Türkçe şiir büyük ekseriyetle hasret ve vuslatın tahrikiyle yaratılmıştı ama enikonu galip zihinlerin ürettiği bir şiirdi. Oysa bugün Türkçe okuryazarların artık mağlubiyet psikolojisiyle yaşadıkları gözlenmektedir. Şimdi o günlerdeki terennümler doğmayacaktır yüreklerden/zihinlerden. Bu durum bize şunu öğretir şairin dediği gibi İnsan yaşadığı yere benzer. Yahut İbn

Haldun’u dinleyecek olursak, üstat der ki *Coğrafya kaderdir*. Mesela Balkan coğrafyası bizimdi, Kahire, Bağdat, Şam, Halep, Rodos, Girit, Selanik, Manastır bizim şehirlerimizdi. Ahmet Haşim’in Bağdat doğumlu, Yahya Kemal’in Üsküp doğumlu olduğu hatırlanırsa, kim hangi Türkçe şiir yazan kimse bu durumdan kendini müstağni sayabilir? İsmet Özel Türkçe şiirde Ahmet Haşim’i zirve olarak görür. Peki, şimdi onun şiirini Ahmet Haşim duyarlığından kopuk olarak görmek değerlendirmek ne kadar sıhhatli olacaktır?

Tamam, herkes kendi döneminin şiirini yazdı, tüketti. Bu onların ortadan kalktığını değil tam aksine orta yerde tam da gözümüzün önünde durup durduklarını gösterir. Geçmişin tozlu raflarından değil günümüzün karanlıklarını aydınlatan birer madenci şapkası halinde onların torunları olarak bizlerin kafasında takılı halde bulunmaktadırlar.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Vahiy ve Sanat adlı bir eser yazmıştım. Ayrıca *Düşünmek Farzdır* ve *Kalbin Marifetleri* adlı eserlerimle birlikte *Müstesna Şair Mehmed Akif, Mağrur Öfke Necip Fazıl, Felsefe Sıfır Din Bir’di Sezai Karakoç* adlı biyografi-monografi eserlerimde uzun boylu bu meseleler hakkında yazdım, tartıştım. Elbette bu bahisteki her kanaat sübjektif öğeler taşıyacaktır. Benim kanaatlerim de bundan bağımsız olamaz. Sadece şöyle bir sınırlama dile getirilmediği zaman dünyanın küçük bir köye döndüğü, globalleşmenin/küreselleşmenin köklü biçimde yerleştiği düşünce hayatının temel aracı İngilizce, iktisat hayatının da dolara endekslendiği bir dünya kurulduğu masalına inandırılma çabasına kapı aralanmış olur. İslam milletinin bir ehli olarak şiir yazan ben evvela düşünce ile duygunun birbirinden bağımsız, birbirine düşman olmayacağını bilirim. Benim şiir anlayışında düşüncelerimle duygularım birbirleriyle didişmezler. Ve sanat, özelden şiir benim düşüncelerim, duygularım ve inançlarıma muhalif bir vadide akan bir ırmak değildir. Kendimle didişen, kendimden şikâyetçi, kendimle kavgalı biriysen niçin başkalarıyla dost olayım ki. İslam kelimesinin kökündeki Türkçe barış anlamı evvela kişinin kendisiyle barışık olması, kendinden memnun bulunması demektir de aynı zamanda.

Beni ben olarak, Türkiye coğrafyasında, mevcut anamdan ve babamdan, şu şehirde, şu tarihte, erkek ve Türk olarak yaratmış bulunmasından ötürü Allah'a karşı bir memnuniyetsizlik içerisinde olmam; imanım buna engeldir. Bu imanıma muhalif bir dille, bir söylemle nasıl çıkarım insanların karşısına. İnsanların karşısına her çıkışım aynı zamanda Allah'ın karşısına da çıkışım değil midir? İntihar övgüleri, yasak aşk terennümleri, süfli duyguları yaymak gibi hezeyanlar olmamalıydı benim şiirimde; oldurmamaya çalıştım, hepsi bu.

Necip Fazıl poetikasında bir Fransız şairinden şöyle bir söz aktarmaktadır: "Sanatı üzerinde düşünen şair", sanat hayatımın en başından itibaren benim izlediğim yol da bu vadiden geçmekteydi, geçmeyi sürdürmektedir.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmişe bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Başından beri söylediklerim üzerinden yaklaşımlarımı biraz daha açık etmem gerekirse şunu söylemeliyim evvela *Geleneğe bağlanmak* gibi bir söylem benim literatürüme aykırıdır. Bakın İmam Gazali'nin bir sözü nakledilir; üstat dermiş ki: *Biz Peygambere benzemekle değil onu örnek almakla ödevliyiz.* Örnek almak ile bağlanmak arasında da böyle benzeri bir diyalektik mevcuttur. Bağlanma kelimesi insan unsuru bakımından kanaatimce yakışıksız bir benzetmedir. Çünkü bağlanmada dogmatik ve fanatik bir yön vardır. İlahi Hitap da, inkârcılara hodri meydan çekerek der ki: İnanmıyorsanız bu ayet yahut surelerin bir benzerini getirin, o çok güvendiğiniz azizlerinizi de yanınıza alarak yapın bunu. Besbelli insanı inceleme ve araştırmadan beri, düşünmeden yoksun, körü körüne bir imana çağırmamaktadır. Öyleyse geleneğe bir değer biçilecek ve ona bağlanma yerine ondan yararlanma yoluna gidilecektir. İşte tam bu noktada büyük Müslüman kitleler ne yazık hem geleneği hem de inançlarını birer bağlanma şeklinde gerçekleştirerek şuuru ihmal ettiler. Mesela Peygamber sünneti de taklit edilecek değildir. Sünnet kelimesinin kök anlamında İz takibi vardır. Öyleyse taklit değil takip söz konusudur. Gelenek hususunda da bağlanma yerine azami biçimde bir göz açıklığı ile takip, izlenme gerçekleştirilmelidir. Adet ile ibadet arasında da böyle bir fark vardır. İslam dünyasında bugün ne yazık ki ibadet yerine

adetlerle oyalanan insanlar kendilerini Allah'ı hoşnut etmiş zannetmektedirler. Oysa adet/ alışkanlık şuursuz eylemlerin adıdır. İbadet ise bir niyete bağlı eylemdir ki niyet bir söz kütlesi değil bir bilinç halidir. Ne yaptığını bilmek, farkındalık demektir. Dolayısıyla sanatta, edebiyatta, şiirde de geleneğe bağımlılık kadar tehlikeli bir yol yoktur. Gelenek taklit edilmemeli, belki takip edilmelidir. Takip bir şuur halidir. Bütün tartışmalar da bence bu yanlış anlama ve adlandırmadan doğmaktadır. Ve zaten geleneğe niçin bağlı olunacakmış ki? Bağdan kasıt, onun varlık zinciri üzerinde bulunmak sayılsa bile her halka farklı bir işleve sahiptir diye düşünmelidir. Bazen tek bir halkanın yokluğu zincirin tamamlanmasını ortadan kaldırır. O bakımdan her halkayı ayrı birer şahsiyet olarak görüp değerlendirmeli, her halkanın bulunduğu yerde kalmasına saygı göstermeli ama aradaki irtibatın, her halkaya aynı saygıyı göstererek kurulduğu bilinmelidir. Yoksa gelenek-modernizm tartışmasındaki kısır döngüden asla çıkılamaz.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Benden asıl Türkçe şiiri yazarlar onlardır diye bir cevap bekleyenler aldanır. Kendimi bile geleneği boşlamayan şairler arasında saysam dahi yine de böyle bir daraltılmış yargı bana göre değil. Şimdi, Bahattin Karakoç, Mehmet Akif İnan usta şairlerdir. Aynı tarihlerde bambaşka şiirler yazan Sezai Karakoç ile Cahit Zarifoğlu ve hatta İsmet Özel ile onları ayrı kategorilere koyarak ölçmek ve tartmak hiçbir zaman doğru sonuçlar vermeyecektir. Kendimi bile dâhil ettiğim kategori bir tür şiir yazıyor öteki kategori başka tür bir şiir yazıyor. Her iki kesimin dili de değil mi ki Türkçedir, öyleyse bunların tamamı Türkçenin zengin şiir hazinesine yeni katkılarda bulunmaktadırlar/ bulunmuşlardır. Birilerini bir diğerlerine tercih etmek gibi bir çaba bence boşunadır. Her biri kendi kulvarı, kendi vadisinde bambaşka kozalar örerek yollarına devam etmiş ve etmektedirler. Her birinin benim dilimin define haritasına yepyeni sınır genişlemeleri yaptıklarını düşünürüm. Bu bakımdan birilerini bir diğerlerinden ileride, daha olumlu görme gibi bir açmaza, çıkmaz sokağa girmenin âlemi yoktur. Benim tercihim Yunus Emre'de saklıdır:

*Cümle şair dost bahçesi bülbülü
Yunus Emre arada durraçlana.*

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Bu suale daha önceki cevaplar arasında değiştiğimi düşünüyorum. Kanaatimce şair hangi dilde ürün vermeye çalışıyorsa o dilin kendinden önceki geleneğini, birikimini bilmek öğrenmek zorundadır. Dil canlı bir varlıktır demiştim, eğer onun önceki varlığı hakkında bilgi birikim sahibi değilseniz size kendini hakkıyla sunmaz, kimi kaynaklarını sakınır, ayrı tutar, mahrum bırakır. Hele “Şiir geldi kelimeye dayandı” diyerek yeni şiirin dile mahkûmiyetini bir kere de yeni zamanlarda terennüm eden İkinci Yeni’nin kurucu şairlerinden Cemal Süreya’yı okumuşsanız bunun nasıl mümkün olacağı düşünülebilir? Kelime nedir; dilin ana malzemesidir. Ve yeni şair dilin önceki malzemelerini görmezden gelerek, ihmal ederek kıymetli bir yere nasıl varabilir? Hatta yalnızca kendi dilinde de değil dünya şiir mirasından gerektiği kadar malumat sahibi olunmadan gelecek zamanlarda ismi hatırlanan şair olmak da bana çok mümkün gözüküyor. Fuzuli, Baki, Şeyh Galip, Şeyh Sadi, Hafız, Tagore, Ömer Hayyam, Celalettin Rumi, İkbâl, Mehmed Akif, Nazım Hikmet, Yahya Kemal Türkçe, Arapça, Farsça yanında dünyanın diğer dillerindeki şiir hamulesinden de haberliyidiler. Bu sebepten bugün isimleri hatırlanıyor. Nazım Hikmet hapisteyken, densiz ve güya muhafazakâr bir savcı onu Hapishane müdürünün odasına çağırarak aşağılamayı düşünmüş. Nazım’a türlü hakaretimiz ifadelerde bulunmuş. Mahpus şair elbet onu sabırla dinlemek zorunda kalmış. Savcı sonunda onu koğuşuna gönderirken Nazım dönüp “Beyim Ömer Hayyam’ı tanır mısınız” diye sormuş. Adam “Elbette tanırım Hayyam’ı kim tanımaz” deyince Nazım tekrar sormuş: “Peki Hayyam zamanındaki İran hükümdarını tanıyor musunuz” deyince adam: “Onu nereden tanıyacağım” cevabını vermiş. Nazım’ın yakıcı sözü işte bundan sonra gelmiş: “İşte böyle bayım biz ölüp gittikten sonra Nazım’ı insanlar tanıyacaklar ama ona hakaret eden sizi kimse hatırlamayacak.”

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Geleneği bir formdan, bir kalıptan ibaret zannetmek büyük bir hatadır. Geleneksel Türkçe şiirin aruz ve hece vezinleriyle üretilmiş bulunmasına bakarak şiiri bu kalıplara mahkûm görme yanlışından kurtulunmalıdır. Çünkü sadece Türkçe şiir de değil dünyanın öteki dillerinde söylenmiş şiirler de yazılı hayattan önceki örnekleri itibarıyla hep böylesi bazı kalıplara ihtiyaç duymuşlardır. Bence vezin sınırlaması sözlü söylemin bir zarureti idi. Bugün yazılan bir şiir karşısındayız. Bu zaruret ortadan kalkmıştır. Ne var ki elbette ne aruz ne de hece yazmak yasak da değildir, lüzumsuz da değildir. Yine ve hâlâ bu hususta ısrar edenlerin işi öncelikle göre daha da zorlaşmıştır. Kaldı ki benim başka bir kanaatim de vardır; o da serbest vezinli şiiri yazmak mesela hece vezinli şiire göre daha müşküldür. Hele hece vezninde ısrarla iyi örnekleri doğru özümsemiş bir kalem erbabının işi serbest yazıcıya göre biraz daha kolaydır. Serbest vezin zannedildiği gibi işi kolay kılmanın değil daha da zora talip olmanın göstergesidir bana göre.

Geleneği sürdürmek diye bir şey yoktur hele konu sanat ve de şiirse bu düpedüz tuzağa düşmektir. Ancak geleneğin memesinden süt almak, onunla büyümek en doğru yol olacaktır.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Vakıa olarak bütün dünya dilleri bakımından böyle bir tehlike her zaman varitti ve gelenek birçok toplumun önünde geleceği inşa etmede ciddi bir barikat olarak durmaktaydı ne yazık ki. Türkiye toplumu üzerinden de aynı okuma belki daha derin biçimde ortadadır. Başta din telakkisi münasebetiyle Allah’ın dini yerine atalar dinini yaşayan, folklorik ve kültürel bir Müslümanlık sürdüren bu toplumun şiiri bu ruh halinden yaratılmaya çalışıldığında ucube eserlerle karşılaşılır. Zaten sözlü edebiyat döneminden, destanlar ve masallar diyarından günümüze taşınmış toplumun başat geleneği daima şiir yahut şiirseldi. Bilenler bilir, ilk suali cevaplandırırken andığım Ahmediye, Muhammediye, Kara Davut gibi eserler manzum eserlerdir. Bu toplum asırlar boyunca dinini de şairlerden öğrenmek zorunda bırakılmıştı. İlmihal kitapları bile şiirdi. Hatta toplumun bir kesiminin konuştuğu Kürtçe Ahmed-i Hani’nin Akide-i İman adlı eseri de şiirdi. Halkına dinini şiirle öğretiyordu. Bu

ülkede lise sıralarına ulaşmış genç insanların yüzde doksanı şiir yazmaktadır. Bu bence tehlikeli bir tuzaktır. Resim, müzik, tiyatro, sinema, hikâye ve roman vb. alanlar niçin bomboştur? Çünkü yanlış biçimde anlaşılmış peygamber sözleri ile şiir dışındaki sanatlar haram telakki edilmiştir. İnsanlar çaresizlikten şiire yoğunlaşmışlardır. Ressam olacak genç de, müzik yapacak olan da şiire yönelmek zorunda kalmıştır. Geleneği topyekûn anlayarak böyle bir mani teşkil edeceğine dair bilinç sahibi olunmalı ve yeniden okuma çabasına girilmelidir. Belki o zaman gelenek engel yerine yeni pencereler/kapılar açabilir.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Bu ve benzeri daraltılmış adlandırmalar bana göre değildir; doğru da bulmam. Bakınız Necip Fazıl şiir dışında bir dava adamı olarak İslamcılığı ile de daha maruf hale gelmiştir. Yüz yıllardan bu yana Müslüman olan bir toplumda İslam bu toplumun geleneğine oturmuş demektir. Peki, Necip Fazıl'ın şiiri ne kadar geleneğe yaslanmaktadır? Bence bu şiir Nazım Hikmet kadar bile Türkçenin geleneği ile yakın durmaz. Söylemlerindeki *Sakarya Türkü*sü, Yunus Emre gibi yaklaşımlar aldatıcı olmamalıdır. Necip Fazıl'ın şiiri tam da Batılı (Baticı değil) bir şiirdir. Ana kaynakları Fransız şiirine yaslanır. Türkçe edebiyatta hemen hiç olmayan *Ben Skalası* şiirin eksenine oturmuştur. Dolayısıyla gelenekçi çevre içerisinde mütalaa edilen şair kelimenin dar anlamıyla bal gibi modern biridir. Hem gelenekçi hem modern denilemez bu durumda. Söz gelimi bu sual bana yeniden Bahattin Karakoç ismini anmam için bir tuzak gibi görünse de, onu da sırf günümüzde yaşadığı diye modern, geçmişe yaslandı diye de gelenekçi say(n)arak bir kategori oluşturmayı doğru bulmuyorum.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Türkçe, büyük ekseriyetle Müslüman bir toplumun dili halinde istimal edilmektedir bugün. Daha önceki cevaplarımda benim şiir anlayışında düşünce ile duygunun birbirinden kopuk yahut birbirine muhalif olamayacağına dair yaklaşımından

söz etmiştim. Şair tavrı ve yaşayışının gelenekten devşirilmesi yahut yalnızca şiir tekniğinin alınması gibi bir paradoksa niçin düşülsün ki? Şair hangi toplumun üyesi ise o toplumun dilini kullanmakla aynı zamanda onun tariflerini, dünya görüşünü, hayata dair açıklamalarını da başından beri yüklenmiş farz edilecektir. Herkesin olduğu gibi şairin de elinde olmadan üzerine yapışmış bulunan bir aidiyeti, mensubiyeti mevcuttur. Bunu inkâr etmesi ne ifade eder ki? Nitekim böyle insanlar vardır, kendilerini dünya vatandaşı olarak gösterme hevesiyle ortaya çıkar ve sanki farklı bir söz söylüyor-muşçasına bir itibar beklerler. İnsanın tersinden bu ve benzeri iddiaları ona itibar kazandırmaz. İtibar, var olandan farklı ama pekâlâ aynı zamanda ona da eklenenecek yeni bir söz söylemekle daha rahat ve kolay temin edilir. İnsan yalnızca şair olmaz, olamaz. Onun ister istemez başka ilişkileri de bulunacaktır. İnsanlar arasındaki davranış modeli ile şiiri birbirine eklenerek kişiliğini oluşturur. Biri diğerinden kopartılamaz. Aksi, suratsız, kötümser, yırtıcı, bedbinlik ve bencillik kusan bir hayat modelinin şiiri ulvi hislere tercüman olamayacağına göre, süflü eğilimleri tatmine dönük bir öğreti sergileyecektir ki, bu şiir ve tavır bence şairinin dünya üzerinden göçmesiyle yalnızca kendi hacminde bir boşluğun tınısı halinde kalıp bir süre sonra sönüp gidecektir.

Hâl Pazarı

Hâl pazarıdır bu âlem
Hâllerinden bir hâl beğen
Bir kuş olup uçacaksın
Dallarından bir dal beğen

Yakın uzak o illere
Seher vakti şu güllere
Hayran olan bülbüllere
Dillerinden bir dil beğen

Diyâr diyâr gezsene bile
Hasret kalır gönül ile
Göçersen de bir menzile
İllerinden bir il beğen

Nasip gelir ölçek ölçek
Kimler bilir nedir gerçek
Arı gezer çiçek çiçek
Ballarından bir bal beğen

Serse n'ola burda postu
Muhabbettir kulun kastı
Ara gayrı hemen dostu
Kullarından bir kul beğen

Gece gündüz ak durmadan
Fakat gönlü çok yormadan
Denizleri bir görmeden
Göllerinden bir göl beğen

Hayat müşkül hem de zorlu
Neler olur türlü türlü
Dağlar yüce beller karlı
Yollarından bir yol beğen

Saray olsa yerin senin
Toprak olur bir gün tenin
Örtecekse dört bir yanın
Çullarından bir çul beğen

Yanar âşık gündüz gece
Kâr eylemez hiçbir hece
Tüter her gün nice nice
Küllerinden bir kül beğen

Bahçelerde dâim kokar
Âşık gönlü ona bakar
Bülbül gibi türkü yakar
Güllerinden bir gül beğen

Akçe nedir dost bağında
Varlık nedir Kaf Dağı'nda
O sultana vardığında
Pullarından bir pul beğen

Akşam olur sabah olur
Âşık kârı hep âh olur
Yârin zülfü siyah olur
Tellerinden bir tel beğen

◆ Casim Babaoğlu

İzzettir Vatan

Esen yeli gönlüm açar her zaman
Gönlümün seyranı sohbettir vatan
Onun gibi bulmam bir yerde aman
Küçüğe büyüğe izzettir vatan

Diyersen ruhumdur canım içinde
Muhabbeti buyur kaim içinde
Ateşi yandırırsa yanımda içinde
Her ne olsa olsun cennettir vatan

Milleti yaşarsa kardeşle bacı
Bir olur gönüller kalmazdı acı
Satmayın vatanı satmayın tacı
İnsana her yerde heybettir vatan

Vatan sevgin taşı yürekte kalsın
Yolcular kervanlar senden ders alsın
Masalın okunsun sazını çalsın
Kılıcın kalkanın kuvvetir vatan

Savaşında durur yiğitler vardır
Darlıkta olursun o sana vardır
Gurbete muhnete derde çaredir
Kemiklerin etin yeritir vatan

Öten bülbülüm der öten kuşumdur
Bayramımdır ekmeğimdir aşımdır
Dünyadan köçersem mezar taşımdır
Kınamayın beni hayatır vatan

Babaoğlu yazdı derdini sözün
Çocuk gibi dikmiş eline gözün
Ne dertler çekerse cevirmes yüzün
Mevladan yazılan sünnettir vatan

Gece Düşlerime İner Yalnızlık

Oğul ben anneyim, her anne benim
Her çocuk kalbimin bir parçasıdır
Çocuk, düşlerinde bana sığınır
Önce ben ağlarım acılarına...

Bendedir sevginin karşılıksız
Payıma bedelsiz korkular düşer
Gece düşlerime iner yalnızlık
İçime sığınan endişelerden
Yalnız gölgelerin sesi titreşir
Senden başkasına sağır olurum
Senin türkülerin gelir aklıma
Ve senin sesinle mırıldanırım
Her geçen geceye sensizliğimi
En içten dualar diye salarım
Oğul ben anneyim, yüreğim yangın
Kızıl kıyamettir bende yokluğun.

En çok ben bilirim hasret çekmeyi
Can evime düşer baharın hüznü
Yağmur senden önce beni ıslatır
Ben senin yerine yanarım oğul!
Rüzgâr saçlarını tarar bilirim
Çiçekler senden mi çalar kokuyu
Bulutlar gönlünün coşkusu mudur?
Ne kadar benziyor gözyaşına çiğ
Gülerken gözlerin güneş oluyor
Sesin mutluluğun çağrısı gibi
Gökte yıldızları sen sanıyorum
Ayım ve güneşim sen oluyorsun.

Gurbet içimdeki yasın resmidir
Ayrılık her zaman çektiğim acı
Cemreler mevsime düşerse sensiz
Bulut anlamını yitirir bende
Çiçekler çarmıha gerilir kalır
Beyaz duvarlara tırmanır hayal
Güneşin yerini kapar gölgeler
Sen yoksan içimde bir yetim ağlar
Bıçak gibi iner öksüz gülüşü
Artık hayat sensiz ve artık bensiz
Annelerin ah ne kadar sessizdir
Çocuklarda ilk ve son kez ölüşü.

Annesiz çocuklar ağlamalıdır
Ve yası çocuksuz anneye düşer
Anne çocuğa can, çocuk annenin
Yüreğine konan bir kelebehtir
Değmesin o tül den kanatlarına
Rüzgârın en küçük fısıltısı ah
Çiçeksiz bahçeler düşünmesi zor
Toprak ki yağmuru bekler yeniden
Tanrım, anneleri çocuksuz koma
Rengini kaybeden gül ağlamaz mı?
Çocuklar daha çok yaşasın diye
Nedense anneler hep erken ölür.

Ağlarsın, gözünden ben düşüyorum
O gülden kırmızı yanaklarına
Kahrımdan sabaha ermiyor gecem
Yıldızlar kaydırak oynamıyorlar
O çocuk sesleri gelip bahçeme
Güller, yasemenler ve ıtır kokan
Baygın gülüşlerle şakımaz artık
Kelebekler başka diyara göçer
İçimde bir yılan gibi kıvrılır
Sensizliğin ölüm kadar acısı
Sen ölme çocuğum, sen ölme sakın
Ölmeyi en güzel anneler bilir.

Oğul ben anneyim, her anne benim
Her çocuk kalbimin bir parçasıdır
Çocuk, düşlerinde bana sığınır
Önce ben ağlarım acılarına...

◆ **Sahib Məmmədov**

Yaddaşımda Qalaydın

Səninlə ilk görüş yadıma düşdü,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.
Cavanlıq illəri ötdü, ötüşdü,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Gözlərin yağışlı bulud kökündə,
Şaxtalı bir gündə, qarın içində,
Zəhmətini gördüm əkin-biçində,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Dar gündə sən mənə həyan olardın,
Yolumu gözlərdin, ayıq qalardın,
Hər qəmə, sevincə birgə dolardın,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Daim zəhmət çəkdik, birgə ucaldıq,
Vaxtsız kədər gəldi, birgə qocaldıq.
Arzular bitmədi, üz-üzə qaldıq,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Ən xoşbəxt anları ötürdük getdi,
Həyatın qismətin bitirdik, getdi,
Sevinci kədərə gətirdik, getdi,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Ayrı düşdün məndən, tənhayam, təkəm,
Günü, gündən qaralır, böyüyür ləkəm,
Boğazdan keçməyir, quruyur tikəm,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Donmuşuq cavabsız bir sual kimi,
Sınaq qarşısında qaldıq lal kimi,
Həyatın acısın daddıq bal kimi,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

Xoşbəxt günlərimiz getdi, bilmədim,
Qəfildən günəşim itdi, bilmədim,
Səfərim yarıda bitdi, bilmədim,
Təki yaddaşımda elə qalaydın.

◆ Cəmilə Çiçək

Xəyalında Qalaydım

Sahib Memedov'un Şiirine Nazire

Mənimlə ilk görüş yadına düşdü,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.
Düşünməzdik ayrılıq var, dönüm var,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Eşqin dəryasına batıb üzəndə,
Sona kimi göl qoynunda süzəndə,
Özümdə tapardım səni gəzəndə,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Heç bilməzdim sevgimizin əksi nə,
Bir baxaydım bulaqlarda əksinə,
Baş qoyaydım, sığınaydım köksünə,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Sənsiz vaxtı dolu bulud olardım,
Kövrələrdim, saçlarımı yolardım,
Gecə-gündüz xəyallara dalardım,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Sənli, mənli kədərlərə kəməyəm,
Gül yerinə dərdlər, qəmlər dəyəyəm,
Həsrətimə işıq salan qəməyəm,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Bir sən idin, bir mən idim, bir zaman,
İllər bizi yorğun saldı nə yaman,
Yaşa bir bax, görüşə bax, ay aman,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Qışın boranında yaza dönərdim,
Könüllər dindirən saza dönərdim,
Arada qış olub, buza dönərdim,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə.

Taleyimiz necə oxşar bir baxın,
Aramızda hicran səddi, dərd axın,
İllər uzaq, duyğu yaxın, qan yaxın,
Kaş ki, xəyalında qalaydım elə

◆ Mehmet Yıldız

D/uyar Gibiyim

Duvar gibi hiç değilim
Duyar gibiyim sesini
Uyar bana bu eğilim
Canda duymak nefesini

Yer atların, kuşların gök
Derinde, çok derinde kök
Kalbe işli mühürü sök
Açayım can kafesini

Bir yol gördüm, bir yol gördüm
Sensiz hem sağır, hem kördüm
Ruhuma muştular ördüm
Buldum aşkın kiblesini

Günler, nehirlerce aktı
Balık suya son kez baktı
Martılar suya bıraktı
Dinmeyen aşk bestesini

Aşksız yürek yüreğe dert
En katı duvarlardan sert
Azığı omuzundaki fert
Sular, güller bahçesini

◆ Metin Özarslan

Eskizler

Ana Moura "Este Noite" eşliğinde...

Sen gel hele şimdi gör beni bir de
Kaybolanı arayadur yüzümde
Anla gördüğünü izini sür de
Bulabilir isen buyur yüzümde

Sen hele gel bir de şimdi gör beni
Bakışına hüznün gölgesi düşsün
Hasret güneşinin kar eriteni
Gözlerinde kor hâleye dönüşsün

Sen gel hele bir de şimdi beni gör
Duymazdan geldiğin kısık seslerden
Şu solgun simaya neler dökülür
Aklımda dediğin bî-lâdeslerden

Gel hele bir de sen gör beni şimdi
O meşum enkazda yangından kalan
Küllerde kendini arayan kimdi
Gözün mü, gönlün mü, hangisi yalan?

Hele sen gel bir de şimdi gör beni
Yüreğimin alevinde serinle
Bakışlarımdaki hâra sor beni
D/övün yarattığın şaheserinle

Sen gel bir de şimdi gör beni hele
Nazar et gönlünün kıyısından bak
Duçarı olduğum sonsuz melale
Teselli istemez, sürsün bu firak...

[şubatla martla]

